

VERSLAG

Vergadering van

De Statencommissie Duurzame Ontwikkeling

Vergaderdatum
23 januari 2019

Kenmerk

Status verslag
Concept

Verslaglegging door
Mevrouw D. Muda

Telefoonnummer
070 – 4416494

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Duurzame Ontwikkeling, gehouden op 23 januari 2019 in het provinciehuis te Den Haag.

AANWEZIG:

Voorzitter: mevrouw Kip (CDA)
Secretaris: de heer De Jongh

PvdA mevrouw Koning
CDA de heer Kastelein, de heer De Haan
VVD mevrouw Nelisse, de heer Paymans, de heer Ludema, de heer Brill
ChristenUnie en SGP mevrouw Balootje, de heer Stoop, de heer Matze
GroenLinks mevrouw Van Hunnik, de heer Klumpes
SP de heer Hoogendam
D66 mevrouw Wijbenga, de heer Rijnberk
Partij voor de Dieren -
PVV de heer Mooiman
50PLUS -
Groep Ellen Verkoelen -
Groep Leefbaar Zuid-Holland de heer Struijlaard

AFWEZIG MET KENNISGEVING:

mevrouw Van Viegen

AANWEZIGE GEDEPUTEERDE:

gedeputeerde Weber, gedeputeerde Baljeu

AGENDA:

2. **Opening overlegvergadering**
- 2a. **Mededelingen**
- 2b. **Vaststellen van de agenda**
- 2c. **Spreekrecht**
- 2d. **Rondvraag**
3. **Verslag vorige vergadering**
4. **Besluitenlijst vorige vergadering**
5. **Bespreekstukken**
- 5a. **Openstaande moties**
- 5b. **Voortgang Warmtedossier**
6. **Sluiting**

2. Opening overlegvergadering

De VOORZITTER opent de overlegvergadering om 14.10 uur en heet iedereen welkom.

2a. Mededelingen

De VOORZITTER deelt mee dat er bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Van Viegen.

2b. Vaststellen van de agenda

De VOORZITTER constateert dat de agenda ongewijzigd wordt vastgesteld.

2c. Spreekrecht

De VOORZITTER deelt mee dat de heer Oudshoorn zich als een inspreker heeft aangemeld voor het Warmtedossier. Hij zal daartoe de gelegenheid krijgen voorafgaand aan de bespreking van het onderwerp.

2d. Rondvraag

Er zijn geen rondvragen ingediend.

3. Verslag vorige vergadering

Er zijn geen opmerkingen. Het verslag van de commissievergadering van 12 december 2018 wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Besluitenlijst vorige vergaderingen

De VOORZITTER deelt mee dat mevrouw Koning (PvdA) heeft laten weten dat er een toezegging ontbreekt met betrekking tot het Buitenland van Rhoon. Zij stelt voor om toe te voegen: op het moment dat hij signalen ontvangt dat de gebiedscoöperatie Buitenland van Rhoon vast zou lopen in de huidige gesprekken met de gebiedseigenaren van de 120 ha (om ook deze gronden te laten voldoen aan het streefbeeld Buitenland van Rhoon), is hij bereid om als provincie Zuid-Holland het contact met deze gebiedseigenaren op te zoeken. De besluitenlijst wordt vastgesteld met inachtneming van bovenstaande aanvulling.

5. Besprekstukken

5a. Openstaande moties

De VOORZITTER legt uit dat het de bedoeling is om voor de nieuwe commissie een zo relevant mogelijke lijst te maken. Zij begint met motie 745 "Energiecampus" van de VVD en geeft het woord aan de heer Ludema.

De heer LUDEMA brengt in herinnering dat de VVD deze motie heeft ingediend, omdat het college geen invulling heeft gegeven aan een Energiecampus, terwijl dit wel afgesproken is in het coalitieakkoord. In vervolg op de motie hebben Gedeputeerde Staten een studie laten uitvoeren door Lysias Consulting Group, maar spreker is teleurgesteld over zowel de uitvraag als het resultaat. De haalbaarheid van een energiecampus komt in het rapport nauwelijks aan de orde; er is eerder gekeken naar de behoefte daaraan bij verschillende partijen. De provincie Zuid-Holland heeft grote ambities, maar vragen als hoe de provincie zichzelf op de kaart kan zetten en hoe kan de ontwikkeling van nieuwe technieken voor energieopwekking, -transport en -opslag gestimuleerd kunnen worden, worden niet beantwoord. De motie vraagt Gedeputeerde Staten om de haalbaarheid te onderzoeken van een volwaardige Energiecampus met minimaal een onderzoeksgroep en een masterprogramma en om daarvoor financiële ruimte te bieden en om eventueel geld te vinden bij andere partijen. Spreker vindt dat de motie niet is uitgevoerd, zeker niet met het voorliggende onderzoek.

De VOORZITTER legt voor de goede orde uit dat de Staten voor de eerste drie moties pas vandaag een behandelvoorstel hebben gekregen en dat zij daarom toestaat dat die wat uitgebreider besproken worden. Zij geeft het woord aan gedeputeerde Weber voor een reactie.

Gedeputeerde WEBER begrijpt de teleurstelling van de heer Ludema, maar gezien de bescheiden financiële mogelijkheden van de provincie, hebben Gedeputeerde Staten gekozen voor dit onderzoek van Lysias, een ter zake kundig bureau. Het onderzoek wijst uit dat de opvattingen in het veld zo ver uiteenlopen dat het niet mogelijk is om voldoende massa te maken en middelen te organiseren. De gedeputeerde trekt het zich wel aan dat de heer Ludema vindt dat de uitvraag te weinig gericht is op de overwegingen van de motie. Dat staat echter los van het feit dat de provincie, gezien haar beperkte financiële mogelijkheden, alleen in samenwerking met kennisinstituten en bedrijven een onderzoeksgroep kan opzetten. Wat de gedeputeerde betreft, is de zaak hiermee ook niet afgedaan, want er is wel brede interesse in een inventarisatie van wat er al is en wat er nog niet is. Daarna kan op basis van de overwegingen van de motie het gesprek gevoerd worden over de vraag hoe fundamenteel onderzoek naar nieuwe technieken voor opslag, transport en opwekking van energie (gekoppeld aan een masteropleiding) gerealiseerd kan worden. Wat de gedeputeerde betreft, kan de motie dus ook nog niet als afgedaan beschouwd worden. Hij stelt voor om er na de inventarisatie gericht mee aan de slag te gaan.

De VOORZITTER begrijpt dat de gedeputeerde voorstelt om de inventarisatie af te wachten en om naar aanleiding daarvan alsnog te bepalen of de motie als afgedaan kan worden beschouwd.

Gedeputeerde WEBER wil eerst kijken of de inventarisatie voldoende aanknopingspunten biedt om alsnog te kijken of een campus haalbaar is.

De heer LUDEMA kan zich daarin vinden, maar hij blijft het jammer vinden dat er niet gesproken is met bijvoorbeeld het College van Bestuur van de TU Delft en

met directieleden van bedrijven die zich bezighouden met energie, zoals Shell, Eneco en Vopak. Hij zou graag zien dat dat alsnog gebeurt, voordat er verder gepraat wordt over een Energiecampus in welke vorm dan ook. En tot slot is hij er persoonlijk van overtuigd dat er geld te vinden is, als er eenmaal breed draagvlak is voor de energietransitie en het idee gesteund wordt dat Nederland minder afhankelijk moet worden van het buitenland. Hij vindt bovendien dat Zuid-Holland bij uitstek geschikt is om op dit onderwerp een voortrekkersrol te spelen.

Gedeputeerde WEBER is het met het laatste van harte eens. Hij voegt eraan toe dat het onderwerp wel degelijk aan de orde is geweest in het Energy Innovation Board, waarin beslissers en beeldbepalende mensen zitten, zoals prof.dr.ir. P.M. Herder (TU Delft). De gedeputeerde zal de opmerkingen van de heer Ludema echter ter harte nemen. Hij is het wel eens met de opmerking van de heer Ludema over financiële middelen, maar hij denkt ook dat de provincie er als voortrekker niet aan ontkomt om zelf een financiële bijdrage te leveren. Aan die randvoorwaarde is op dit moment nog niet voldaan.

De VOORZITTER stelt voor om aan de hand van de inventarisatie opnieuw te bekijken of de motie als afgedaan kan worden beschouwd. Zij concludeert verder dat de gedeputeerde de opmerkingen van de heer Ludema zal meenemen over de inbreng van invloedrijke mensen en grote bedrijven en dat ook de financiële component deel zal uitmaken van de inventarisatie.

De heer LUDEMA voegt eraan toe dat de inventarisatie zowel zou moeten gaan over wat er al is als wat er nog ontbreekt.

De VOORZITTER zal dat nog toevoegen. Zij stelt vervolgens motie 844 "Onderzoek naar bijen dodende insecticiden" van de PVV en motie 851 "Toename bijenstand groene cirkel" van GroenLinks tegelijkertijd aan de orde, omdat voor deze moties één behandelvoorstel is gedaan.

De heer MOOIMAN vindt de voorlopige beantwoording van motie 844 te beperkt. De Staten vragen om onderzoek naar het gebruik van insecticiden in Zuid-Holland en de gevolgen daarvan op alle bestuivers, zij het met de kanttekening dat bestaand onderzoek daarvoor benut kan worden. Uit de conclusies blijkt echter dat veel nog onbekend is en dat de beschikbare monitoringsgegevens beperkt zijn tot dagvlinders. Spreker gaat er daarom van uit dat dit een voorlopige beantwoording is en dat de motie nog lang niet afgedaan is.

De heer KLUMPES brengt in herinnering dat de motie tot doel had om de voor insecten succesvolle Groene Cirkels uit te rollen over heel Zuid-Holland. Spreker is het weliswaar eens met de kritiek van de heer Mooiman, maar hij constateert ook dat het idee van de Groene Cirkels wel degelijk uitgerold wordt over Zuid-Holland. Of de maatregelen ook op andere plekken een gunstig effect hebben, zal echter pas over een tijd zichtbaar worden. Daarom wil spreker graag de toezegging krijgen dat er ook op die plekken gemonitord wordt en dat de Staten op de hoogte worden gehouden van de ontwikkelingen.

De VOORZITTER vraagt of andere fracties nog iets willen toevoegen. Zij geeft het woord aan mevrouw Nelisse (VVD).

Mevrouw NELISSE vraagt ten eerste om bij maatregelen als bijenlinten aandacht te besteden aan de soorten kruiden en bloemen, omdat kruiden en bloemen die

giftig zijn voor vee, zich uitzaaien naar de wei. Ten tweede vraagt zij waarom in het behandelvoorstel staat dat de provincie zich zal inzetten voor het terugdringen van het gebruik van neonicotinoïden, terwijl het gebruik daarvan per 1 januari 2019 verboden is.

De VOORZITTER geeft het woord aan gedeputeerde Weber voor een reactie.

Gedeputeerde WEBER heeft in zijn reactie op motie 844 in Provinciale Staten al aangegeven dat er al heel veel onderzoek is gedaan door andere partijen, zelfs op Europese schaal. Zuid-Holland heeft zelf naar aanleiding van het verontrustende Duitse onderzoek van vorig jaar ook onderzoek gedaan. De gedeputeerde heeft bovendien nadrukkelijk aangegeven dat er geen aanleiding is om aanvullend onderzoek te doen.

De heer MOOIMAN brengt daartegen in dat de Staten wel degelijk gevraagd hebben om een breder onderzoek, ook al zou bestaand onderzoek daarbij meegenomen kunnen worden. Bovendien zou er niet alleen gekeken worden naar de neonicotinoïden, maar naar alle insecticiden.

Gedeputeerde WEBER antwoordt dat nu niet duidelijk is wat er dan onderzocht zou moeten worden, maar dat de provincie zeker onderzoek zal (laten) doen, zodra daar aanleiding toe is. Uit de brief blijkt dat de provincie in de afgelopen jaren heel veel aandacht heeft besteed aan dit onderwerp en dat de maatregelen in het kader van de Groene Cirkels gelukkig een positief effect hebben. De heer Klumkes vraagt terecht om monitoring, want de vraag is natuurlijk of het succes van de Groene Cirkels zich herhaalt in andere gebieden. De gedeputeerde durft geen termijnen te noemen, omdat natuur nu eenmaal tijd nodig heeft. Hij stelt voor om een praktische termijn te kiezen. In antwoord op de oproep van de VVD zegt de gedeputeerde van harte toe dat er aandacht besteed zal worden aan de kruidenmengsels. Hij maakt zich er echter geen grote zorgen over, omdat de agrarische collectieven vaak zelf die mengsels samenstellen. En tot slot beaamt hij dat de neonicotinoïden inmiddels gelukkig verboden zijn. Op verzoek van een meerderheid in de Staten had het college een aantal jaren geleden toegezegd zich daarvoor in te zetten.

De VOORZITTER noteert als toezegging dat er bij de samenstelling van de kruidenmengsels voor gewaakt zal worden dat die giftig zijn voor dieren. Zij vraagt die indieners naar hun conclusie.

De heer MOOIMAN concludeert nogmaals dat een A4'tje geen afdoende reactie is op de motie. De bestaande onderzoeken zouden bij elkaar gebracht worden en wat spreker betreft, is de bijensterfte nog steeds aanleiding voor nader onderzoek.

De VOORZITTER begrijpt dat de heer Mooiman de motie niet als afgehandeld wil beschouwen, maar zij is nog op zoek naar een geschikt moment om erop terug te komen om te voorkomen dat deze motie eeuwig op een lijstje blijft staan.

De heer MOOIMAN zou graag zou zien dat de afspraak nagekomen wordt en dat alle onderzoeken samengevoegd worden, zodat duidelijk wordt op welke terreinen verder onderzoek gedaan kan worden.

De VOORZITTER concludeert dat de heer Mooiman de bestaande onderzoeken graag samengevoegd wil zien om te kunnen vaststellen of er lacunes zijn en of daar iets aan gedaan kan worden. Zij geeft het woord aan de gedeputeerde.

Gedeputeerde WEBER constateert dat de reikwijdte van de motie opgerekt wordt ten opzichte van de behandeling. Mocht er behoefte blijken te zijn aan aanvullend onderzoek, dan is het college graag bereid om dat te doen, maar de gedeputeerde wil geen grote extra inspanning plegen met weinig effect.

De VOORZITTER stelt voor dat de gedeputeerde schriftelijk aan de commissie laat weten of er aanvullend onderzoek gedaan kan worden. Aan de hand van zijn antwoord kan vervolgens besloten worden of de motie als afgedaan kan worden beschouwd. Aldus wordt besloten. Zij geeft het woord aan de heer Klumpes voor zijn conclusie.

De heer KLUMPES is blij dat de gedeputeerde monitoring ook heel belangrijk vindt. Als de gedeputeerde bereid is om toe te zeggen dat minstens één keer in de vier jaar (één keer per Statenperiode) verslag zal worden uitgebracht over meerdere plekken, dan kan de motie als afgedaan worden beschouwd.

Gedeputeerde WEBER is daartoe bereid. Uit praktische overwegingen stelt hij voor om aan te sluiten bij de bestaande monitoring van het Natuurnetwerk Nederland.

De VOORZITTER noteert de toezegging dat er eens in de drie à vier jaar monitoring zal plaatsvinden en dat daarvan schriftelijk verslag zal worden gedaan aan de Staten. Zij vraagt op welke manier de gedeputeerde dat denkt te doen.

Gedeputeerde WEBER stelt voor om het als aandachtspunt op te nemen in de voortgangsrapportage Groen.

De VOORZITTER vindt dat een goed voorstel en aldus wordt besloten. Motie 851 kan dus als afgedaan beschouwd worden. De Staten hebben voor de volgende vijf moties wel al eerder een behandelvoorstel gekregen. Zij begint met motie 752 "Oogstmarkt Malieveld" van het CDA.

De heer DE HAAN concludeert dat de Oogstmarkt een doorslaand succes was. Het CDA wil eigenlijk alleen weten of er kans is op herhaling, zowel dit jaar als volgende jaren.

Gedeputeerde WEBER laat in het midden of de Oogstmarkt ieder jaar georganiseerd zou moeten worden, maar hij beaamt dat het succes zeker naar meer smaakt.

De VOORZITTER geeft het woord aan mevrouw Nelisse, die nog een vraag wil stellen.

Mevrouw NELISSE heeft niets zien langskomen over de tweede oproep uit de motie, namelijk om met de 'korte keten'-initiatieven in Zuid-Holland te overleggen over samenwerking op het gebied van marketing, promotie, slimme logistiek, en betrouwbare consumenteninformatie over kwaliteit en herkomst van producten, zonder dat dit tot lastenverzwaring of meer regeldruk voor de producent leidt.

Gedeputeerde WEBER antwoordt dat dit nu reeds een vast onderdeel is van het gesprek met de Zuid-Hollandse Voedselorganisaties en dat aansluitend aan de Oogstmarkt de Oogstweek is georganiseerd in het provinciehuis met diverse workshops over dit onderwerp.

De VOORZITTER concludeert dat motie 752 als afgedaan beschouwd kan worden. Zij vervolgt met motie 756 "Groenblauwe schoolpleinen" van GroenLinks.

De heer KLUMPES informeert ten eerste naar de status van de website die eind 2018 opgeleverd zou worden. Ten tweede wil hij graag weten wat de status is van het idee om de mogelijkheden te verkennen van een groennorm en een Groenfonds, waarover hij gelezen heeft in het concept van de Rijke Groenblauwe Leefomgeving.

Gedeputeerde WEBER antwoordt dat Atelier Groenblauw bezig is met de website en dat die naar verwachting in maart 2019 online gaat. De provincie is samen met het Prins Bernhard Cultuurfonds bezig met het opzetten van een Groenblauwe Schoolpleinenfonds om vijftig groenblauwe schoolpleinen te realiseren. De provincie zal ook een financiële bijdrage leveren aan het fonds.

De heer KLUMPES wil met het afdoen van de motie weliswaar niet wachten totdat alle schoolpleinen zijn gerealiseerd, maar wel totdat de website is opgeleverd.

De VOORZITTER stelt voor op te nemen dat de motie als afgedaan zal worden beschouwd, als de website online is.

De heer KLUMPES stelt voor het besluit daarover te nemen in februari 2019 bij de behandeling van de Rijke Groenblauwe Leefomgeving.

De VOORZITTER denkt dat het inderdaad prettig zou zijn als de motie niet hoeft te worden overgedragen aan de volgende commissie. Zij stelt voor om de motie in de volgende commissievergadering nogmaals aan de orde te stellen.

De heer KLUMPES kan daarmee instemmen, maar hij vindt dat mevrouw Koning als mede-indiener van de motie ook haar mening mag geven.

Mevrouw KONING vindt het fijn te horen dat de website bijna klaar is en dat de provincie gaat bijdragen aan de realisatie van nog meer groenblauwe schoolpleinen. Zij wil met het afdoen van de motie toch liever wachten totdat de website echt online is, temeer omdat het volgens haar maar heel weinig werk met zich meebrengt voor de nieuwe commissie om dan te besluiten de motie als afgedaan te beschouwen.

De VOORZITTER wil het graag zo praktisch mogelijk houden. In februari is ongetwijfeld de precieze datum van de lancering bekend. Zij concludeert dat motie 756 nog niet als afgedaan beschouwd kan worden, dat dit kan zodra de website online is en dat de heer Klumpes in de vergadering van februari zal aangeven of dat dan al het geval is.

De heer KLUMPES wil in ieder geval wachten totdat de website gereed is.

De VOORZITTER concludeert dat de motie blijft staan, totdat de website online is. Zij concludeert tevens dat de commissie er op voorhand mee instemt dat de motie op dat moment als afgedaan wordt beschouwd. Zij vervolgt met motie 780 "Belang vrijwilligers bij weidevogelbeleid" van de PvdA.

Mevrouw KONING brengt in herinnering dat de afhandeling van deze motie beoordeeld zou worden in samenhang met voorstellen voor de resterende 3,1 miljoen euro voor extra maatregelen voor boerenlandvogels. Die voorstellen zijn bijna gereed. De PvdA wil daarop wachten.

Gedeputeerde WEBER antwoordt dat het actieplan inderdaad wat meer tijd heeft gekost dan verwacht. Partijen zijn het eens, maar er moet nog wel overlegd worden over een bestedingsvoorstel. De gedeputeerde wil de Staten echter bij het actieplan alvast een voorstel doen voor financiële ondersteuning van de weidevogelvrijwilligers.

De VOORZITTER vraagt wanneer de Staten het actieplan kunnen verwachten.

Gedeputeerde WEBER hoopt dat het in de commissie van februari 2019 besproken kan worden.

De VOORZITTER begrijpt dat de gedeputeerde eigenlijk verzoekt om het voorstel direct in commissievergadering te bespreken, zodat er een besluit genomen kan worden in Provinciale Staten van februari 2019.

Gedeputeerde WEBER zou er inderdaad de voorkeur aan geven om de motie in deze periode volledig af te wikkelen.

Mevrouw KONING is er nog niet van overtuigd dat het hele traject van voorafgaand overleg, bespreken in de commissie en besluiten in Provinciale Staten in één maand haalbaar is. En bovendien is zij bang dat de agenda van de februarivergadering heel zwaar wordt.

De VOORZITTER begrijpt haar twijfel, maar anderzijds lijkt het haar handiger om nog in deze periode een besluit te nemen, ten eerste omdat het onderwerp hier heel vaak besproken is en ten tweede omdat de eerstvolgende commissievergadering naar verwachting pas in juni 2019 zal plaatsvinden. Zij is het met mevrouw Koning eens dat de agenda in februari vol zal zitten, maar zij stelt toch voor om het financiële voorstel dan te bespreken, als het klaar is. De commissie kan altijd anders besluiten, als daartoe aanleiding is.

Mevrouw KONING antwoordt dat de PvdA er geen voorstander van is om de gebruikelijke systematiek te doorkruisen, zeker niet bij dit soort belangrijke onderwerpen. De PvdA heeft altijd gepleit voor snel meer geld voor weidevogels, maar spreekster zou er toch de voorkeur aan geven om het te bespreken in een algemene commissie in de nieuwe periode, bijvoorbeeld in april 2019.

Mevrouw WIJBENGA constateert dat de motie destijds breed gesteund is. In het dictum spreken de Staten uit dat zij het werk van de vrijwilligers zeer waarderen en vragen zij Gedeputeerde Staten om zich te blijven inzetten om het gesprek tussen vrijwilligers en andere relevante partijen te optimaliseren. Zij vindt dat voldaan is aan wat in de motie wordt gevraagd.

Mevrouw KONING voegt daaraan toe dat bij behandeling van het behandelvoorstel in november 2018 is afgesproken dat de uitwerking van de ondersteuning van weidevogelvrijwilligers meegenomen zou worden in het voorstel voor de besteding van de resterende 3,1 miljoen euro. Zij benadrukt dat de procedure bovendien juist bedacht is om de Staten tijd te bieden om na te denken over voorstellen.

De VOORZITTER concludeert dat de indiener de motie wil aanhouden totdat de uitwerking van het vrijwilligersbeleid in deze commissie besproken is. Zij vraagt de andere fracties te reageren op het verzoek van de gedeputeerde om het financiële voorstel direct te agenderen voor de overlegvergadering van februari 2019, zodat er in de Statenvergadering van februari 2019 een besluit genomen kan worden.

Mevrouw WIJBENGA antwoordt dat het wat D66 betreft de eerstvolgende keer behandeld kan worden.

De heer HOOGENDAM sluit zich daarbij aan. Hij stelt voor het in ieder geval te proberen; uitstel kan altijd nog, als daartoe aanleiding is.

De heer BAKX pleit voor zorgvuldigheid en sluit zich aan bij het pleidooi van mevrouw Koning.

De heer KLUMPES sluit zich volledig aan bij de woorden van de heer Bakx.

De heer STRUIJLAARD steunt de woorden van mevrouw Koning.

De heer MOOIMAN steunt het voorstel van mevrouw Koning.

Mevrouw BALOOTJE vindt dat de motie is afgedaan en dat mevrouw Koning eigenlijk een ander vraagstuk voorlegt.

De VOORZITTER wijst mevrouw Balootje erop dat dit geen antwoord is op haar vraag. Mevrouw Koning wil de motie pas als afgedaan beschouwen, als de uitwerking van het vrijwilligersbeleid wordt besproken in de commissie. Dat voorstel wordt breed gesteund door de commissie. Haar vraag heeft betrekking op het verzoek van de gedeputeerde om over de uitwerking van het actieplan, inclusief een voorstel voor financiële ondersteuning van de weidevogelvrijwilligers, in februari 2019 een besluit te nemen in Provinciale Staten. Dat betekent dat de gebruikelijke procedure moet worden ingekort en dat het voorstel direct wordt geagendeerd voor de overlegvergadering van februari 2019.

Mevrouw BALOOTJE antwoordt dat de SGP en ChristenUnie daarmee kunnen instemmen.

Mevrouw NELISSE sluit zich aan bij de oproep van de heer Hoogendam om het te proberen, maar dat de gebruikelijke procedure alsnog gevolgd wordt, als het niet lukt.

De heer KASTELEIN verklaart dat het CDA die lijn ook steunt, mits de gedeputeerde voor die tijd tot overeenstemming komt met alle betrokken partijen. Lukt dat niet, dan moet de besluitvorming uitgesteld worden. Spreker zou in ieder

geval voor het begin van het weidevogelseizoen duidelijkheid willen bieden aan alle partijen om te voorkomen dat er weer een jaar verloren gaat.

De VOORZITTER concludeert dat een meerderheid instemt met het voorstel van Gedeputeerde Staten. Daarmee is motie 780 voldoende behandeld. Zij vervolgt met motie 819 "Versnelling energietransitie" van de PvdA.

Mevrouw KONING wijst erop dat het toegezegde onderzoek nog niet klaar is. Wat de PvdA betreft, kan dit heel goed in het begin van de volgende periode besproken worden.

De VOORZITTER neemt aan dat de rest van de commissie zich kan vinden in het voorstel om deze motie nog niet als afgedaan te beschouwen.

Gedeputeerde WEBER is het daarmee eens, maar vanwege de samenhang met vraagstukken op het gebied van verkeersveiligheid en dergelijke, geeft hij de commissie in overweging om de behandeling over te hevelen naar de commissie Mobiliteit.

De VOORZITTER is in principe graag bereid om dit te bespreken met de commissie Mobiliteit, maar niet zonder de mening van mevrouw Koning te hebben gehoord.

Mevrouw KONING antwoordt dat de commissie-indeling voor de volgende periode nog onbekend is, maar dat de PvdA vooral de nadruk legt op de energietransitie en niet op het verkeer. De PvdA was daarom blij met de toewijzing aan deze commissie en het gebeurt wel vaker dat een tweede portefeuillehouder aanschuift bij de behandeling van een onderwerp.

De VOORZITTER stelt voor het onderwerp voorlopig bij deze commissie te houden en om een besluit daarover aan de wijsheid van de volgende Staten over te laten. Zij vervolgt met motie 837 "Onderzoek rekenkamer warmtebedrijf" van de PVV.

De heer MOOIMAN wijst erop dat het toegezegde onderzoek nog niet eens is gestart. De PVV wil de motie dus nog niet als afgedaan beschouwen.

De VOORZITTER concludeert dat de rest van de commissie daarmee instemt en dat aldus is besloten. Zij schorst de vergadering voor enkele minuten in afwachting van de komst van gedeputeerde Baljeu.

5b. Voortgang Warmtedossier

De VOORZITTER geeft voorafgaand aan de behandeling van het onderwerp de heer Oudshoorn gelegenheid om in te spreken.

De heer OUDSHOORN zet ernstige kanttekeningen bij het voornemen van de provincie om zo veel geld te stoppen in een warmtenetproject. Het Warmtebedrijf Rotterdam (WbR) loopt nu al enorme risico's maar wordt wel schuldenvrij gemaakt, terwijl de boeken en cijfers volgens spreker nog onderzocht moeten worden. Hij vraagt zich af op basis waarvan de provincie zo veel geld in dit project wil steken. Hij denkt dat het risico bestaat dat de provincie zelf in een locked-in-

situatie terechtkomt, omdat de situatie zou kunnen ontstaan dat fossiele bedrijven niet gesloten kunnen worden, omdat burgers dan in de kou komen te zitten. Op dit moment zijn vraag, levering en prijsstelling onbekend dan wel geheim en alle tegenslagen zullen worden bekeken in het licht van deze miljoeneninvestering. Bovendien is in dit voorstel geen sprake van duurzame warmte maar van restwarmte. De terugbetaaltermijn voor dit soort pijpleidingen is in het beste geval dertig jaar, wat betekent dat de Rotterdamse fossiele industrie ook na 2050 niet zomaar gesloten kan worden. De provincie baseert zich op cijfers van het Planbureau voor de Leefomgeving, maar die dateren nog van voor het klimaatverdrag van Parijs en die zijn inmiddels door de werkelijkheid ingehaald. De provincie wil een investering doen voor dertig jaar, wat betekent dat de burgers in Leiden er dus ook voor dertig jaar aan vastzitten. Spreker denkt dat nieuwe, circulaire en duurzame industrie (die eventueel duurzame restwarmte kan leveren) zich niet in de Rotterdamse haven gaat vestigen maar in Leiden. Warmte verplaatsen door middel van water is volgens spreker de duurste denkbare transportvorm. Spreker voorziet ook problemen doordat vraag en aanbod niet op elkaar aansluiten. De procesindustrie produceert het hele jaar door dezelfde hoeveelheid warmte, maar woningen hebben bijvoorbeeld in de zomer nauwelijks vraag. Hij gaat niet verder in op de techniek van een warmtenet, maar hij voorspelt grote ellende als de provincie dit besluit neemt zonder de duurzame bron te kennen. Op dit moment levert de gascentrale in Leiden de benodigde warmte. Als het project vertraging oploopt (en dat gebeurt volgens spreker), dan zal de gascentrale langer open moeten blijven. Dat kan echter niet zomaar, want het onderhoud zal inmiddels afgestemd zijn op sluiting. Daarom pleit spreker ervoor dat de provincie zorgt voor een alternatief plan. Tot slot gaat hij in op de Europese regels (ETS) die bepalen dat bedrijven die warmte mogen leveren aan het warmtenet, klimaatneutraal zijn. Daarmee wordt dit dus een verdienmodel voor fossiele bedrijven in Rotterdam. Er wordt nog geen belasting geheven op warmte, maar op het moment dat dat wel gebeurt, zullen de kosten de pan uitrijzen. Spreker vraagt de Staten om het besluit niet te nemen of om het in geval van twijfel in ieder geval uit te stellen, zodat een nieuwe coalitie erover kan besluiten.

De VOORZITTER geeft de commissie gelegenheid tot het stellen van vragen aan de heer Oudshoorn.

De heer MOOIMAN hoort de heer Oudshoorn spreken over vertraging en risico's in relatie tot dit project. Hij vraagt op welke risico's de heer Oudshoorn doelt en hoe hij als burger de geheimzinnigheid rond dit grote project ervaart en of hij dat vindt passen bij het openbaar bestuur.

De VOORZITTER vraagt de heer Oudshoorn om beknopt te antwoorden en de heer Mooiman om zijn politieke inbreng te bewaren voor de commissiebehandeling.

De heer OUDSHOORN vindt dat de democratie in het algemeen gediend is bij openheid, maar zeker in dit geval, waarbij het gaat om een transitie met heel veel mogelijkheden en heel veel onzekerheden. Spreker vindt het van groot belang dat alle belangen, technieken, financieringsconstructies en politieke afwegingen zo transparant mogelijk zijn. De burger moet wat hem betreft invloed hebben op de besluitvorming. In dit geval zouden Provinciale Staten moeten besluiten welke warmte wordt toegelaten en dat niet moeten overlaten aan een investeringsvehikel dat ook maar beperkte invloed heeft. Hij heeft in zijn inspraak

een aantal risico's genoemd. Het grote risico is dat de middeninkomens die huren, geen keuze krijgen en dat die huizen niet meer verder geïsoleerd worden, omdat die investeringen niet terug te verdienen zijn door de hoge kosten van de pijpleiding. Een ander groot risico is dat toendragebieden hun broeikasgas gaan loslaten, als de klimaatdoelstellingen van Parijs niet gehaald worden.

De heer KLUMPES weet dat de inspreker in de Haagse politiek heeft gezeten. Hij vraagt op basis van welke argumenten Den Haag besloten heeft om niet deel te nemen aan het warmtenet.

De heer OUDSHOORN antwoordt dat uit onderzoek bleek dat met ongeveer 50% van de capaciteit aan 90% van de vraag tegemoetgekomen kan worden. Den Haag kan de benodigde energie zelf opwekken, gezien zijn gunstige ligging (aan zee, veel zonuren, geothermie) en een groot rioolnetwerk waaruit warmte gehaald kan worden. Daarom heeft Den Haag besloten om niet aan te sluiten op een pijpleiding uit Rotterdam, maar om alle beschikbare middelen duurzaam te investeren. Een dergelijke pijpleiding past niet in het plaatje van een duurzame samenleving.

De heer VAN RIJNBERK vraagt op welke titel de heer Oudshoorn hier inspreekt.

De heer OUDSHOORN heeft vandaag op persoonlijke titel ingesproken. Zijn interesse voor dit dossier is gewekt, toen hij in de vorige periode voor de Haagse Stadspartij in de Haagse gemeenteraad zat.

De VOORZITTER constateert dat de commissie geen vragen meer heeft. Ter voorbereiding van dit agendapunt heeft de commissie een aantal openbare stukken, maar ook een geheime bijlage. Zij stelt voor om de bespreking openbaar te voeren. De vragen van de heer Stoop (SGP en ChristenUnie) en mevrouw Koning (PvdA) zijn schriftelijk beantwoord en kunnen bij de bespreking betrokken worden. Aan het eind van de bespreking zal zij vragen of er nog behoefte is aan een besloten deel. Alvorens de bespreking te beginnen, geeft zij gedeputeerde Weber de gelegenheid om een fout te corrigeren.

Gedeputeerde WEBER legt uit dat er in de communicatiewijzer een optelfout zit. Het totale bedrag is niet 147,5 miljoen euro, maar 137,5 miljoen euro.

De VOORZITTER geeft het onderwerp in bespreking. Zij geeft het woord aan D66.

De heer VAN RIJNBERK heeft na de uitgebreide uitleg in de besloten commissievergadering van vorige keer geen vragen meer, maar hij wil graag weten of hij goed begrepen heeft dat de Rotterdamse raad niet tegemoetkomt aan het verzoek van de rekenkamer om het besluit dat gepland staat voor medio 2019, uit te stellen. D66 steunt het beginsel dat het een open netwerk moet worden, los van de vraag of dat betekent dat het netwerk in publieke handen zou moeten zijn. Spreker wil graag horen hoe de gedeputeerde tegenover het laatste staat. In de landelijke discussie over de energietransitie zijn de kosten voor de burger steeds een belangrijk onderwerp. Spreker heeft begrepen dat het warmtenet relatief goedkoop warmte zou kunnen leveren aan burgers, maar dat de prijs gekoppeld is aan de gasprijs. Hij vraagt of het mogelijk is om die koppeling los te laten, wat in het voordeel van de burger zou zijn.

De heer KLUMPES constateert dat in de bestuursovereenkomst geen sprake is van een resultaatverplichting met betrekking tot het realiseren van een open netwerk, maar hooguit van een inspanningsverplichting. Wat hem betreft, is dat niet de bedoeling. Hij wil graag weten hoe D66 daarover denkt.

De heer VAN RIJNBERK antwoordt dat in de bestuursovereenkomst staat dat er in beginsel sprake moet zijn van een open netwerk en dat dit uitgangspunt in de projectovereenkomst verder uitgewerkt moet worden. Spreker ziet dat wel als een soort resultaatverplichting.

De heer KLUMPES benadrukt nogmaals dat het er niet expliciet staat. Voor GroenLinks is het essentieel dat er geen ruimte is voor een andere interpretatie, als het warmtenet gerealiseerd wordt. Daarom pleit GroenLinks ervoor dat die voorwaarde in ieder geval wel vastgelegd wordt in het realisatieplan.

De heer VAN RIJNBERK is het met de heer Klumpes eens. Hij stelt voor om de reactie van het college hierop af te wachten. Hij is daarmee tevens aan het einde van zijn bijdrage.

De VOORZITTER constateert dat de heer Mooiman de heer Van Rijnberk nog een vraag wil stellen.

De heer MOOIMAN vindt het fijn te horen dat D66 zich ook eens zorgen maakt over de energiekosten voor de burger. Hij vraagt hoe D66 ertegenover staat dat de Rotterdamse raad besluit door te gaan met het proces zonder dat er onderzoek is gedaan door de Rotterdamse Rekenkamer en de Randstedelijke Rekenkamer.

De heer VAN RIJNBERK antwoordt dat D66 geen reden ziet waarom de provincie een andere mening zou moeten hebben dan de raad van Rotterdam ten aanzien van de Rotterdamse Rekenkamer. Provinciale Staten hebben de motie van de PVV aangenomen, maar wel onder de voorwaarde dat die geen streep zou zetten door het lopende proces.

De heer MOOIMAN vraagt of D66 het met de PVV eens is dat het van cruciaal belang is dat het onderzoek er is, voordat het proces voortgezet wordt, gezien de problematiek.

De heer VAN RIJNBERK is het daarmee niet eens, omdat de planning ook cruciaal is. D66 kan zich daarom vinden in de motivering van Rotterdam.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer Hoogendam voor zijn bijdrage.

De heer HOOGENDAM heeft na de uitgebreide behandeling van vorige keer geen vragen meer, maar hij wil namens de SP wel drie uitgangspunten meegeven. Wat de SP betreft, moet de warmtelevering betaalbaar blijven voor de mensen die aangesloten worden. De SP zou de prijs daarom graag losgekoppeld zien van de gasprijs. Wat de SP betreft, wordt het een open netwerk, waarbij op de een of andere manier voorrang gegeven wordt aan duurzame restwarmte. Spreker begrijpt daarom ook de vraag van GroenLinks over inspanningsverplichting versus resultaatverplichting. In de stukken staat dat aandelen eerst aan de provincie worden aangeboden, mocht er sprake zijn van verkoop. De SP is er voorstander van dat het netwerk in publieke handen blijft,

maar zou op zijn minst willen dat Provinciale Staten het uiteindelijke besluit nemen.

Mevrouw KONING leest in antwoord op technische vragen dat de provincie de aandelen als eerste aangeboden krijgt, maar niet dat Provinciale Staten daarover een besluit nemen. Zij vraagt of de heer Hoogendam andere informatie heeft.

De heer HOOGENDAM wil graag horen hoe het precies zit. Wat de SP betreft, hoort een besluit daarover bij Provinciale Staten. Mocht dat niet zo zijn, dan zal de SP een wijziging overwegen.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer Bakx (50PLUS) voor zijn bijdrage.

De heer BAKX heeft nog slechts twee opmerkingen. De fractie van 50PLUS is niet blij met de voorgestelde structuur van het warmtenet en zal dan ook niet voor dit voorstel stemmen. 50PLUS ziet te veel onzekerheden, vindt de aansturing onvoldoende en begrijpt nog steeds niet dat de provincie eerst een overeenkomst tekent, alvorens aandacht te besteden aan de aansturing.

Mevrouw KONING begint met te benadrukken dat de PvdA vindt dat stukken in principe openbaar moeten zijn. Zij hoopt dat uit het komende juridische advies zal blijken dat er meer openbaar kan dan nu, maar de PvdA bedankt Gedeputeerde Staten wel voor de communicatiestrategie, de antwoorden op schriftelijke vragen en het openbare stuk dat vandaag voorligt. Ook de PvdA vindt het belangrijk dat huizen verwarmd kunnen worden tegen redelijke kosten. Hoewel dat voornamelijk een landelijk vraagstuk is, wil spreekster graag weten in hoeverre het college daaraan een bijdrage kan leveren. Alvorens een besluit te nemen over 137,5 miljoen euro zou de PvdA zeker willen weten dat die investering het gewenste effect heeft. In de antwoorden op schriftelijke vragen staat dat in de participatiestrategie de CO₂-reductie als KPI is meegegeven en dat er in ieder geval een 10% betere CO₂-prestatie moet worden geleverd, maar de inspreker beweert dat levering aan het warmtenet al voldoende is. De PvdA wil bevestigd krijgen dat deze investering echt leidt tot meer CO₂-reductie, want dat is het uiteindelijke doel. Bij het vaststellen van de investeringsstrategie voor het Warmteparticipatiefonds hebben Provinciale Staten voorwaarden meegegeven, zoals een open netwerk. De PvdA zou als extra voorwaarde bij de extra middelen die gevraagd worden, willen stellen dat de infrastructuur in publieke handen blijft. Wat de PvdA betreft, kan dat ook een verbonden partij zijn, waarin een overheid dan wel meerdere overheden een meerderheidsbelang hebben. De PvdA zou die voorwaarde willen toevoegen aan het Statenbesluit.

De heer VAN RIJNBERK vraagt of de LdM valt in de categorie, zoals mevrouw Koning die omschrijft.

Mevrouw KONING weet niet wie de eigenaar is van de LdM.

De heer VAN RIJNBERK dacht dat het een private partij was. Dat zou betekenen dat de overheid het moet overnemen.

Mevrouw KONING antwoordt dat de Staten in ieder geval bij het beschikbaar stellen van extra middelen voor extra pijpleidingen de voorwaarde kan stellen dat die in publieke handen blijven. Zij kan nu niet overzien wat de gevolgen zouden

zijn, als de overheid pijpleidingen van een particuliere eigenaar zou moeten overnemen. Daarmee is zij aan het einde van haar bijdrage.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer Klumpes (GroenLinks).

De heer KLUMPES heeft ondanks alle antwoorden en alle informatie nog steeds grote twijfels, maar voordat hij daar verder op ingaat, wil hij graag van de gedeputeerde horen hoe de verhouding met Rotterdam zich ontwikkeld heeft na de eerder besproken onaangekondigde publicatie van de gemeente.

De twijfels van GroenLinks zijn te verdelen in twee categorieën:

- Een warmtenetwerk lijkt een grote stap te kunnen betekenen voor de toekomstige verduurzaming, maar de doelen zijn niet smart geformuleerd. Spreker begrijpt dat dat moeilijk is in dit stadium, maar hij zou toch graag meer willen weten over de intenties. Hij is namelijk bang dat de Warmterotonde uiteindelijk de verduurzaming juist afremt. Hij heeft in interrupties al gezegd dat GroenLinks moeite heeft met het ontbreken van een echte resultaatverplichting in de bestuursovereenkomst. Hij vraagt of dit te herstellen is. Hij is bovendien bang dat de individuele verduurzaming afgeremd wordt, als (nieuwbouw)huizen op een warmtenet aangesloten worden. Wat GroenLinks betreft, zouden lokale initiatieven altijd voor moeten gaan. GroenLinks zou jaarlijks inzicht willen krijgen in de add-ons, de hoeveelheid energie die zij leveren en welk deel daarvan nog fossiel opgewekt wordt. Op die manier kunnen de Staten volgen of duurzame warmte het op termijn wint van fossiel opgewekte warmte. Spreker vraagt hoe de gedeputeerde tegenover een jaarlijkse rapportage staat.
- Op dit moment zijn behoefte en aanbod groot. In principe wordt aan beide zijden gestreefd naar een afname van het energieverbruik. Dat roept bij spreker de vragen op hoe nu de capaciteit van het netwerk wordt bepaald, hoe wordt omgegaan met seizoensfluctuaties en hoe gegarandeerd kan worden dat het warmtenet in de toekomst nog steeds economisch haalbaar is zonder dat het ten koste gaat van de beoogde verduurzaming.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer Struijlaard (Groep Zuid-Holland).

De heer STRUIJLAARD begint met zijn conclusie over beide voorliggende voorstellen. De gevraagde geheimhouding vindt hij op zich begrijpelijk, maar bij de bestuursovereenkomst heeft hij ernstige bedenkingen en voornamelijk is de Groep Zuid-Holland tegen dit voorstel. Hij wacht de reactie van de gedeputeerde af, alvorens tot een definitief standpunt te komen.

De heer MOOIMAN benadrukt nog maar eens dat wat de PVV betreft dit hele dossier openbaar had moeten zijn, ook al vindt hij het prettig dat na een maandenlange geheimhouding ten minste een deel in het openbaar besproken kan worden. Het college vraagt Provinciale Staten om in te stemmen met het voorstel om 137,5 miljoen euro aan belastinggeld ter beschikking stellen aan het Warmteparticipatiefonds om een warmtesysteem te realiseren. Daarnaast worden de bestaande schulden van het WbR afgelost. Verder is nog steeds heel veel geheim en wat de PVV betreft, hebben Provinciale Staten daardoor hun controlerende taak onvoldoende kunnen uitvoeren. De Staten konden niet klankborden met hun achterban, experts of journalisten, maar hun wordt nu wel gevraagd om een gigantisch bedrag ter beschikking te stellen zonder zelfs maar een advies van de Rotterdamse of de Randstedelijke Rekenkamer. De PVV vindt dat de Staten zichzelf moeten afvragen of voorliggende keuzes wel verantwoord

zijn, of het niet te snel gaat en of het niet te veel in het geniep gaat. Dit project is wat de PVV betreft een enorme gok met belastinggeld, terwijl de burgers van niets weten. De warmte voor de Warmterotonde wordt veelal opgewekt met fossiele brandstoffen, terwijl het college tegelijkertijd inzet op de energietransitie om fossiele brandstoffen uit te bannen. Deze handelwijze brengt enorme economische risico's met zich mee, maar geeft ook te denken over het toekomstperspectief van de Warmterotonde. Wat de PVV betreft, had het hele traject transparanter, eerlijker en beter moeten. De gang van zaken is een schande en de Warmterotonde is al gedoemd te mislukken nog voordat eraan begonnen is.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer Stoop (SGP en ChristenUnie).

De heer STOOP constateert dat dit Statenvoorstel voortvloeit uit eerder vastgesteld beleid ten aanzien van het energieverbruik. De fractie van de SGP en ChristenUnie is zich bewust van de risico's die zijn omschreven in het Statenvoorstel, maar de voorwaarden (a tot en met h) zijn wat de SGP en ChristenUnie betreft allemaal veiligheidsslotjes. Spreker gaat ervan uit dat het dossier opgeschort wordt, als aan een van die opschortende voorwaarden niet voldaan wordt en dat Gedeputeerde Staten dan ook direct overleggen met Provinciale Staten. De SGP en ChristenUnie vinden het van belang dat er snel een besluit wordt genomen om de planning nog enigszins te kunnen halen, ook al heeft de fractie begrip voor de wens in Rotterdam om te wachten op rapporten van de Rotterdamse dan wel Randstedelijke Rekenkamer. Tot slot heeft spreker nog een opmerking over de structuur. Provinciale Staten wordt gevraagd geld ter beschikking te stellen van het Warmteparticipatiefonds dat ook weer een link heeft met de Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V. Spreker benadrukt dat de besluitvorming van alle betrokken rechtspersonen op dezelfde lijn moet zitten met respect voor elkaars rechten, want dit dossier is niet gebaat bij nog meer verwickelingen. Hij vraagt de gedeputeerde te bevestigen dat de governance goed geregeld is.

De heer LUDEMA brengt in herinnering dat Provinciale Staten al eerder hebben ingestemd met de Warmterotonde. De VVD ziet de Warmterotonde als een belangrijke strategie voor de energietransitie. Ook al heeft de VVD misschien enige bedenkingen bij het plan, voor de VVD staat voorop dat een netwerk alleen werkt als het volledig is en daarvoor zijn een infrastructuur en de juiste partijen nodig. Spreker komt wel tot de conclusie dat het plan 'een teer vaasje' is, gezien alle opschortende voorwaarden. Hij spreekt de hoop uit dat het vaasje heel blijft en wenst Gedeputeerde Staten succes met de voorgang. De VVD kan instemmen met de voorstellen.

De heer KLUMPES vraagt aan de heer Ludema of er in het tere vaasje allerlei verschillende soorten bloemen mogen of maar één soort. Met andere woorden, hij vraagt of de VVD vindt dat het een open netwerk moet worden of niet en of er sprake moet zijn van een streven of een resultaat.

De heer LUDEMA vindt dat een goede vraag. Hij heeft al eerder gezegd dat wat hem betreft geen enkele bron uitgesloten hoeft te worden, zelfs kolencentrales niet. Er is echter zo veel restwarmte dat helaas maar een gedeelte daarvan afgevangen kan worden in het warmtenetwerk. Open access betekent dat iedereen er gebruik van mag maken, zowel aan de ingaande als de uitgaande kant. Hij is ervan overtuigd dat er nog heel lang voldoende restwarmte

beschikbaar zal zijn, zelfs als het energieverbruik afneemt in het kader van de energietransitie. Hij vindt het economisch gezien zonde om warmte niet te benutten en de lucht in te laten gaan.

De heer KLUMPES is het daarmee eens, maar hij vindt de bewoordingen in de overeenkomst te vrijblijvend. Wat hem betreft, zou de open access een resultaatverplichting moeten zijn.

De heer LUDÉMA is blij te horen dat ook GroenLinks vindt dat zelfs restwarmte van kolencentrales toegelaten zou moeten worden, want open betekent open aan beide zijden. Het lijkt spreker goed om uiteindelijk, als het vaasje heel blijft, wel te gaan praten over allerlei voorwaarden en dan zal hij ook proberen GroenLinks ervan te overtuigen dat restwarmte van kolencentrales er ook bij hoort.

De heer KLUMPES antwoordt daarop dat, los van welke ideologie dan ook, de restwarmte van de kolencentrales op de Maasvlakte uitgesloten zou moeten worden, omdat de lage temperatuur van die restwarmte de temperatuur van het hele systeem omlaag zou halen en omdat die centrales geen lange levensduur meer hebben. Het ging hem dus wel degelijk om de input en niet alleen om de afname.

De heer LUDÉMA concludeert dat het niet alleen een ingewikkelde markt is, maar dat die ook nog eens verandert afhankelijk van de partijen die aangesloten worden. Hij is ervan overtuigd dat onderwerpen als eigendom, prijsverdeling en open access in de toekomst zeker nog aan de orde zullen komen.

Mevrouw KONING wijst de VVD erop dat een meerderheid van de Staten heeft uitgesproken dat er geen kolencentrales aangesloten zouden moeten worden op het warmtenet. De PvdA is voorstander van een CO₂-heffing voor bedrijven en voor sluiting van de kolencentrales, maar in Provinciale Staten geldt het standpunt van de meerderheid. Spreekster gaat ervan uit dat de VVD zich daarvan bewust is, maar daarnaast wil zij graag horen of de VVD vindt dat de infrastructuur in publieke handen moet blijven.

De heer LUDÉMA gaat, als het mogelijk is, altijd in op zijn persoonlijke mening, het VVD-standpunt, de coalitieafspraken en het meerderheidsstandpunt in de Staten. Hij is zich bewust van het besluit van de Staten en hij begrijpt dat Gedeputeerde Staten het meerderheidsstandpunt uitvoeren, maar hij blijft ook zeggen dat de VVD het daarmee niet eens is. Na de verkiezingen in maart 2019 kunnen de meningen weer verschuiven. Met betrekking tot staatseigendom geeft hij zijn persoonlijke mening. Hij vindt dat infrastructuur het beste in handen kan zijn van een door de overheid gereguleerd mechanisme. De overheid moet een meerderheid van de aandelen bezitten, maar het beheer kan wat hem betreft prima in private handen zijn.

Mevrouw KONING concludeert dat PvdA en VVD het eens zijn dat essentiële infrastructuur in publieke handen moet blijven. Zij vindt dat fijn om te horen.

De heer LUDÉMA voegt eraan toe dat veel infrastructuur weliswaar onder de governance van de overheid valt, maar dat dit niet hoeft te betekenen dat al die infrastructuur op de balans van de overheid staat.

Mevrouw KONING is het daarmee eens, maar dat neemt niet weg dat zij blij is te horen dat ook de VVD vindt dat deze infrastructuur in publieke handen moet blijven.

De VOORZITTER geeft het woord aan de heer De Haan (CDA).

De heer DE HAAN vervangt de heer Van der Bent. De doorontwikkeling van het WbR naar een regionaal Warmtebedrijf Zuid-Holland is een lastig onderwerp, zowel technisch als financieel. Het voorgenomen bestuursakkoord met de gemeente Rotterdam is de basis voor deze doorontwikkeling. Het CDA onderschrijft het beleidsuitgangspunt om de distributie van warmte in Zuid-Holland te bevorderen en het CDA waardeert de inzet van de gedeputeerde om dit dossier verder te brengen. Het CDA heeft voldoende vertrouwen in de afwegingen die gemaakt zijn ten aanzien van de verschillende tracés en het CDA heeft dan ook geen bezwaar tegen de keuze voor de LoO naar Leiden. Het CDA benadrukt wel dat afnemers van warmte in de andere gemeenten tussen Rotterdam en Leiden goed betrokken moeten worden bij de ontwikkelingen, zodat daar geen kansen gemist worden. De gemeente Lansingerland zou daarvoor ook aandacht gevraagd hebben in een brief van 22 januari 2019. Spreker vraagt de gedeputeerde om een reactie te geven op die brief. Het CDA denkt dat de voorgenomen investeringen reëel zijn en is bereid om op deze manier de energietransitie te financieren. Er moet 47,5 miljoen euro extra aan het Warmteparticipatiefonds worden toegevoegd en ook dat voorstel kan het CDA steunen, omdat het Warmteparticipatiefonds ook zelf nog een afweging maakt ten aanzien van de financiering en omdat in de bestuursovereenkomst de businesscase en het onderzoeken van de boeken opschortende voorwaarden zijn. Het CDA staat in principe positief tegenover de bestuursovereenkomst. Alle technische vragen van het CDA zijn in de besloten vergadering van 9 januari 2019 afdoende beantwoord. Het CDA is zich bewust van de financiële risico's, maar kiest desondanks voor deze weg vooruit. Het CDA roept Gedeputeerde Staten op om proactief met Provinciale Staten in gesprek te gaan, als zich financiële risico's voordoen, en om op te trekken met medeoverheden om de energietransitie vorm te geven en om te bevorderen dat ook private partijen een deel van de risico's dragen.

Mevrouw KONING vraagt of het CDA vindt dat de infrastructuur in publieke handen moet blijven.

De heer DE HAAN zal die vraag beantwoorden in het laatste deel van zijn bijdrage. Het CDA begrijpt dat andere partijen vinden dat de infrastructuur in overheidshanden moet blijven en dat de open access van deze infrastructuur het uitgangspunt moet zijn. Het CDA steunt deze uitgangspunten en is, afhankelijk van het antwoord van de gedeputeerden, bereid om zich aan te sluiten bij die partijen in Provinciale Staten.

De VOORZITTER geeft het woord aan gedeputeerde Weber voor een reactie op de vragen en opmerkingen.

Gedeputeerde WEBER benadrukt dat het college net als de commissie opgelucht is dat ten minste een deel van het warmtedossier in het openbaar besproken kan worden. Dat is belangrijk, omdat zowel de energietransitie als de CO₂-opgave in de belangstelling staan en de samenleving van de overheid wil horen wat de gevolgen voor de burgers zijn. De gedeputeerde heeft al eerder betoogd dat er op

dit moment meer warmte weggegooid wordt in de Rotterdamse haven dan nodig is voor alle kassen en huizen in Zuid-Holland. En bovendien heeft het PBL gezegd dat dit Zuid-Holland de meest kostenefficiënte mogelijkheid biedt om de CO₂-uitstoot terug te dringen. Die gedachten zijn de basis voor het warmtenetwerk dat in principe een betaalbaar systeem moet kunnen worden voor de inwoners. Betaalbaarheid is cruciaal voor het welslagen van de klimaatoperatie; het moet inwoners op zijn minst niet uitmaken of hun huis verwarmd wordt door een eigen cv-ketel of door warmte die van buitenaf komt. De gedeputeerde geeft toe dat de aard van de warmte een punt van discussie is, maar dat wat hem betreft alleen een geleidelijke overgang haalbaar is. De grootste CO₂-winst wordt geboekt, omdat er voor ieder aangesloten huishouden geen cv-installatie meer hoeft te branden. De gedeputeerde komt later terug op de indicator van het Warmteparticipatiefonds. Het proces is niet eenvoudig geweest en dat zal het voorlopig ook niet worden. De gedeputeerde heeft bijna alle partijen horen zeggen dat het belangrijk is dat het publieke belang behartigd wordt door de overheid. Wat hem betreft, is het geen optie om het aan de markt over te laten, omdat de hele klimaatopgave dan niet van de grond zou komen. En daarom is het ook belangrijk dat Zuid-Holland als overheid zijn nek uitsteekt. De gedeputeerde is blij dat een aantal partijen dezelfde mening is toegedaan. De tijd dringt. De verwachting dat er betere technieken of slimmere oplossingen zullen komen, mag niet langer reden zijn om niets te doen, terwijl de CO₂-uitstoot hoger is dan die zou zijn op dit moment. Bovendien zou verder uitstel de zaak ook financieel niet helpen. Daarom wil het college nu aan de slag gaan en niet wachten op een rapport van de Randstedelijke Rekenkamer. Bij het bespreken van de motie is niet alleen besproken dat het hele proces achteraf grondig geëvalueerd zal worden, maar ook dat het rekenkamerrapport niet van invloed mag zijn op de warmtelevering en niet tot vertraging mag leiden van de aanpak van de klimaatopgave. De gemeente Rotterdam, de partner waarmee de provincie de voorliggende overeenkomst wil sluiten, ziet dat ook zo en daarom heeft de raad besloten om niet te wachten op het rapport van de Rotterdamse Rekenkamer. In antwoord op de vraag van de heer Stoop bevestigt de gedeputeerde dat aan alle opschortende voorwaarden in de bestuursovereenkomst voldaan moet worden. De gedeputeerde gaat vervolgens in op de vragen en opmerkingen over de principes die moeten gelden voor het netwerk. Het moet inderdaad een open netwerk worden dat publiek beheerd wordt. Dat uitgangspunt is vastgelegd in de investeringsstrategie voor het Warmteparticipatiefonds. Dat is van belang om te voorkomen dat het net afhankelijk wordt van één bron. Uiteraard horen daar ook duurzame bronnen bij.

De heer KLUMPES constateert nogmaals dat in de bestuursovereenkomst sprake lijkt te zijn van een inspanningsverplichting in plaats van een resultaatverplichting. Hij vraagt de gedeputeerde of en hoe dit gerepareerd kan worden.

Gedeputeerde WEBER antwoordt dat die eis vastgelegd is in de investeringsstrategie van het Warmteparticipatiefonds. De bestuursovereenkomst is slechts een overeenkomst tussen de provincie en de gemeente Rotterdam. De provincie en Rotterdam zitten met een aantal andere partijen in de Warmtealliantie die allemaal datzelfde uitgangspunt onderschrijven. In de projectovereenkomst voor de LoO met het WbR zal dat wel duidelijk opgenomen moeten worden. Los daarvan is de Warmtealliantie bezig om met het Rijk te komen tot een marktordening die ertoe moet leiden dat open access deel uitmaakt van wet- en regelgeving. Het college heeft er vertrouwen in dat dat lukt, maar het onderzoekt ook of het mogelijk is om dat open netwerk te borgen door

middel van een provinciale verordening. Voor ieder systeem geldt overigens dat de capaciteit van een netwerk niet onbeperkt is. Ook daarom is publieke sturing belangrijk, zeker zolang de markt niet volledig ontwikkeld is. Dat vraagt dus om wet- en regelgeving. De Warmtealliantie, maar ook het IPO, de VNG en de energiebedrijven zijn in gesprek met het Rijk over de marktordening. Alle provincies vinden dat een stevige publieke sturing hoe dan ook nodig is om warmtenetten van de grond te kunnen krijgen.

De heer HOOGENDAM concludeert dat er geen sprake meer is van een open systeem, als de maximale capaciteit van het netwerk bereikt is. Hij is groot voorstander van een open systeem om te kunnen switchen naar zo veel mogelijk duurzame bronnen, maar hij ziet nog niet duidelijk hoe dat bereikt kan worden.

Gedeputeerde WEBER geeft toe dat het nog niet zo gemakkelijk uitgevoerd is en dat het juist daarom belangrijk is om het principe helder vast te leggen. De provincie is ook in overleg met het Rijk over een financiële bijdrage, omdat een robuuster netwerk met meer capaciteit direct tegemoet zou kunnen komen aan de vraag (daarbij refereert hij aan brieven van gemeenten die het net steunen), maar ook omdat meer capaciteit betekent dat er meer ruimte is voor verschillende bronnen. Publieke sturing en eigendom is noodzakelijk, omdat de benodigde wet- en regelgeving er nog niet is. Voor de toekomst ligt dat nog open, maar vaststaat wel dat de provincie eerst de aandelen aangeboden moet krijgen, mocht het Warmteparticipatiefonds aandelen willen verkopen. Het Warmteparticipatiefonds kan dus niet zomaar aandelen verkopen aan de hoogste private bidder, maar de gedeputeerde verwacht ook niet dat dit snel aan de orde zal zijn. In Nederland is alle infrastructuur met betrekking tot energie op de een of andere manier in overheidshanden en de gedeputeerde heeft geen reden om voor het warmtenet iets anders na te streven.

Mevrouw KONING is het met de gedeputeerde eens dat het in de rede ligt om dat soort infrastructuur in publieke handen te houden. Het is echter nog niet geregeld en het is ook niet opgenomen in de investeringsstrategie voor het Warmteparticipatiefonds. Zij is blij te horen dat ook het IPO daarvoor pleit, maar dat neemt bij haar de wens niet weg om het op dit moment op de een of andere manier vast te leggen. Zij hoopt dat de gedeputeerde bereid is om mee te denken over een breedgedragen oplossing.

Gedeputeerde WEBER beaamt dat het niet expliciet geregeld is in de investeringsstrategie van het Warmteparticipatiefonds en ook dat het in de rede ligt om de infrastructuur in publieke handen te houden. Als er vanuit de Staten voorstellen komen die daarmee in lijn zijn, dan zal het college daar niet tegen zijn.

De heer KLUMPES is blij met wat de gedeputeerde heeft gezegd over het principe van het open netwerk. Hij heeft echter nog geen antwoord gekregen op de vraag hoe dat uitgangspunt het beste geborgd kan worden, bijvoorbeeld door een amendement op de overeenkomst of een motie bij het projectplan. Hij begrijpt dat de capaciteit van het warmtenet niet onbeperkt is, maar hij heeft nog niet gehoord wat er gebeurt als het net vol is.

Gedeputeerde WEBER kan die vraag op dit moment niet beantwoorden, omdat heel veel nog onduidelijk is. Daarom is het ook van belang om goed vast te leggen wat het leidende principe moet zijn, moet het ook vastgelegd worden in de projectovereenkomst met het WbR en is het ook belangrijk om een splitsing aan

de brengen tussen infrastructuur en exploitatie. Hij verwacht dat dit onderwerp nog terug zal komen in Provinciale Staten.

De heer KLUMPES ziet de winst van een warmtenetwerk wel, maar deze onduidelijkheid over de toekomst wakkert zijn twijfel weer aan. Hij zoekt nog wat meer zekerheid.

Gedeputeerde WEBER weet niet of hij meer zekerheid kan bieden dan het standpunt van het college en de bijna-Staten-brede opvatting dat het een open systeem moet worden. Hij weet zeker dat nog heel veel juristen heel veel werk zullen moeten verzetten om dat goed vast te leggen. De gedeputeerde vindt de bewoordingen in de bestuursovereenkomst ook te voorzichtig, maar dat is niet zo belangrijk omdat deze beide overheden het eens zijn. Het moet daarentegen wel goed geregeld worden met het WbR. Daarom heeft de gedeputeerde toegezegd om het in de projectovereenkomst op te nemen.

De heer KLUMPES overweegt een motie of een amendement op dit vlak in te dienen.

Gedeputeerde WEBER adviseert om te kiezen voor een motie, want de gedeputeerde zou de bestuursovereenkomst liever niet willen wijzigen om verdere vertraging te voorkomen.

De heer KLUMPES weet dat er in Rotterdam ook een motie voorligt.

Gedeputeerde WEBER vervolgt zijn beantwoording. Met betrekking tot de betaalbaarheid zegt hij het volgende. De koppeling met de gasprijs lijkt voor de toekomst inderdaad niet meer logisch. Met een open netwerk, waarvan de infrastructuur in overheidshanden is, wordt voor de toekomst de mogelijkheid opgehouden om wel degelijk ook keuzevrijheid voor de eindgebruiker te kunnen introduceren. Dat is voor de gedeputeerde het ideaalplaatje en daarom is het belangrijk dat de overheid erbij betrokken is.

De heer HOOGENDAM vraagt of in dit verhaal rekening gehouden is met de koppeling aan de gasprijs en wat de consequenties voor dit project zouden zijn, als die koppeling losgelaten wordt.

Gedeputeerde WEBER antwoordt dat er in de businesscase gerekend is met het contract tussen Nuon en het WbR. Nuon en het WbR hebben een prijsafsprake gemaakt, maar dat zegt niets over de prijs die de klant moet betalen. Nuon heeft recent trots in de publiciteit gebracht dat zijn warmte 10% goedkoper zal gaan worden dan gas. Dat toont aan dat de markt in ontwikkeling is. GroenLinks zegt terecht dat bewoners niet afgeremd moeten worden in hun verduurzaming, maar gemeenten moeten straks per wijk plannen ontwikkelen om van het Groningse gas af te gaan. Een warmtenet is een van de mogelijkheden. In het concept-Klimaatakkoord is opgenomen dat er altijd een opt-out moet zijn, hoewel de overheid niet verplicht is om een andere optie te bieden. Er bestaat geen verschil van mening over de eis dat nieuwbouw energiepositief moet zijn (gerekend over een heel jaar), maar er zullen altijd momenten zijn, waarop energie toegevoegd moet worden (bij extreme kou of 's nachts). Alle normen met betrekking tot nieuwbouw worden geregeld via landelijke regelgeving en ook daar zullen de eisen ongetwijfeld aangescherpt worden. In antwoord op de vraag van GroenLinks over een jaarlijkse rapportage zegt de gedeputeerde dat er al een set

indicatoren is, maar dat er gekeken zal worden of er behoefte is aan aanvullende indicatoren bij De Meterstand, de jaarlijkse rapportage in het voorjaar. Hij stelt voor om het gesprek daarover te voeren aan de hand van De Meterstand.

De heer KLUMPES bedankt voor deze toezegging. Hij zou in ieder geval onderscheid willen maken tussen restwarmte uit niet-duurzame bronnen en duurzaam opgewekte restwarmte om te kunnen volgen of er vooruitgang wordt geboekt met de verduurzaming.

Gedeputeerde WEBER is bereid om het gesprek aan te gaan over de informatiebehoefte van de Staten om de ontwikkelingen goed te kunnen volgen. In antwoord op de vraag van GroenLinks over de toekomstbestendigheid van het warmtenet zegt de gedeputeerde het volgende. Er wordt in de haven van Rotterdam meer warmte weggegooid dan er nodig is voor de huizen in Zuid-Holland. De productie van die warmte zal teruggedrongen worden als gevolg van besparing, maar dat geldt ook voor de gebouwde omgeving. Uit analyses blijkt dat vraag en aanbod van warmte in ongeveer hetzelfde tempo zullen afnemen. In de vraag zal bovendien de temperatuur afnemen. De capaciteit van het net zal dus in de tijd ook veranderen en bovendien zullen meer huizen verwarmd kunnen worden met dezelfde capaciteit, waardoor meer huizen aangesloten kunnen worden. Besparing en verduurzaming zullen dus altijd gestimuleerd worden door het systeem, omdat warmte nooit gratis zal zijn.

De heer KLUMPES begrijpt wat de gedeputeerde zegt, maar dat stelt hem niet gerust, omdat toekomstige bestuurders er heel anders over kunnen denken. De provincie zal dus los daarvan afspraken moeten maken met die bedrijven over verduurzaming, terwijl spreker graag een koppeling zou zien, zodat die bedrijven niet achterover gaan leunen.

Gedeputeerde WEBER antwoordt dat iedereen hier het daarover eens is. In vervolg op het Nationaal Klimaatakkoord zal in de provincie in de komende maanden over een industrieprogramma gesproken worden, maar dat moet wel passen in de afspraken die op rijksniveau gemaakt worden. De gedeputeerde heeft ook niet de illusie dat de verduurzaming van Zuid-Holland geregeld is met dit voorstel. De gedeputeerde constateert dat 50PLUS helaas minder enthousiast is. Hij beluistert bij de heer Bakx echter ook een misverstand, want het is helemaal niet gek om pas over de aansturing van het bedrijf te spreken, nadat de bestuursovereenkomst is getekend. Deze bestuursovereenkomst wordt niet gesloten met het bedrijf, maar met de andere aandeelhouder, de gemeente Rotterdam. Rotterdam en de provincie gaan gezamenlijk met het WbR praten over de aansturing. De gekozen volgorde is dus juist logisch. Het college probeert zo veel mogelijk in het openbaar te doen. Gedeputeerde Baljeu zal straks nader ingaan op openbaarheid en geheimhouding. Zuid-Holland is zowel via het IPO als via de specifieke Zuid-Holland-tafel betrokken bij het realiseren van een betaalbaar systeem. De PvdA heeft gevraagd naar de CO₂-prestatie. Die vraag valt in twee delen uiteen. Ten eerste hoeft de vlam maar één keer te branden in plaats van twee keer door gebruik te maken van restwarmte die nu weggegooid wordt. De prestatie-indicator voor het Warmteparticipatiefonds is een minimum. Die moet ten minste de waarde vertegenwoordigen van 10% bovenop de minimum CO₂-prijs die opgenomen is in de strategie. De minimale prestatie is dus al fors, maar uiteraard is het streven om nog beter te presteren. Gedeputeerde Baljeu zal straks ook nog even ingaan op de vraag van de SGP en ChristenUnie over de besluitvorming van het Warmteparticipatiefonds en de

Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V. In de richting van de VVD beaamt de gedeputeerde dat het inderdaad een 'teer vaasje' is, maar gelukkig willen steeds meer partijen dat vaasje beschermen. De VVD wijst terecht op alle risico's en kansen van dit project. Het CDA heeft bijzondere aandacht gevraagd voor de gemeenten langs de LoO. Er zijn voor de LdM inmiddels goede werkafspraken gemaakt met de betrokken gemeenten en ook de gemeenten langs de LoO zullen er nauw bij betrokken worden om de aanleg zo vlot mogelijk te laten verlopen. Het college heeft de Staten steeds proactief geïnformeerd en het college zal dat ook blijven doen, hoewel dat soms vertrouwelijk zal moeten gebeuren. Tot nu toe was het overleg met de Staten steeds constructief en hij hoopt dat dat met de nieuwe Staten niet anders zal zijn.

De VOORZITTER geeft het woord aan gedeputeerde Baljeu.

Gedeputeerde BALJEU begint met een eventuele verkoop van aandelen Warmteparticipatiefonds. Het Warmteparticipatiefonds zal een eventuele verkoop van aandelen altijd eerst aan Gedeputeerde Staten voorleggen. Voor Provinciale Staten is er dan altijd een wensen-en-bedenkingenprocedure. Het Warmteparticipatiefonds maakt zelf afwegingen en heeft ook een eigen investeringscommissie, maar zo nodig spiegelt het Warmteparticipatiefonds wel met de Houdstermaatschappij Zuid-Holland B.V. Er is zelfs nog de mogelijkheid om besluiten op te schalen tot aan de Raad van Commissarissen van de Houdstermaatschappij of zelfs de aandeelhouder. Met betrekking tot de geheimhouding zegt de gedeputeerde dat het college een review heeft laten doen door AKD. Dat rapport is geheim, maar de gedeputeerde hoopt het rapport voor het weekend beschikbaar te kunnen stellen met hooguit enkele stukjes tekst onleesbaar gemaakt. De begeleidende brief is openbaar. In antwoord op de vraag over de relatie met Rotterdam zegt de gedeputeerde dat zij een plezierig gesprek heeft gehad met de wethouder. Beide partijen hebben benadrukt de samenwerking belangrijk te vinden en beide partijen hebben hun vertrouwen in een goede samenwerking uitgesproken.

De VOORZITTER geeft gelegenheid voor een korte tweede termijn. D66, de SP en 50PLUS hebben geen behoefte aan een tweede termijn. Zij geeft het woord aan de PvdA.

Mevrouw KONING neemt aan dat het een bespreekstuk wordt voor Provinciale Staten, maar stelt het voor de zekerheid bij dezen ook voor.

De VOORZITTER zou dat inderdaad aan Provinciale Staten willen adviseren. Zij geeft het woord aan GroenLinks.

De heer KLUMPES heeft nog een paar openstaande vragen. Hij heeft gevraagd hoe de gedeputeerde aankijkt tegen zijn betoog dat nieuwbouwwijken niet of pas in allerlaatste instantie aangesloten zouden moeten worden op een warmtenet. Volgens het Klimaatakkoord zouden de CO₂-opbrengsten bij de bronnen terechtkomen, maar die gaan nu naar de afnemers. Spreker vraagt hoe zich dat verhoudt tot het ETS-systeem. Hij heeft ook betoogd dat duurzame lokale initiatieven de voorkeur zouden moeten krijgen boven een aansluiting op het warmtenet. Uit de beantwoording heeft hij begrepen dat het vrijwel onmogelijk is een plan te maken voor de uitfasering van fossiele brandstoffen. Hij vraagt of het mogelijk is om hiervan een inspanningsverplichting te maken.

De VOORZITTER concludeert dat ook de Groep Zuid-Holland en de PVV geen behoefte hebben aan een tweede termijn. Zij geeft het woord aan de SGP en ChristenUnie.

De heer STOOP heeft in zijn eerste termijn vergeten te onderstrepen dat de SGP en ChristenUnie belang hechten aan de publieke verankering van de infrastructuur. Hij bedankt het college voor de beantwoording van de vragen en over één vraag, waarover onduidelijkheid was, zal hij contact opnemen met een onder de Staten bekende inwoner van Utrecht.

De heer LUDEMA komt terug op de koppeling aan de gasprijzen. Hij redeneert liever andersom en wil daarom inzicht krijgen in de kosten en de marge die tot een prijs leiden. Hij hoopt dat dit te zijner tijd in een businessplan wordt uitgewerkt.

De VOORZITTER concludeert dat het CDA ook geen behoefte heeft aan een tweede termijn. Zij geeft vervolgens het woord aan de gedeputeerde voor een reactie in tweede termijn.

Gedeputeerde WEBER heeft wel degelijk het nodige gezegd over nieuwe woonwijken. Hij is het met de heer Klumkes eens dat nieuwe wijken energiepositief moeten worden, maar dat laat onverlet dat er ook in die huizen een energiebron nodig is, bijvoorbeeld voor heel koude nachten. Collega Baljeu zegt terecht dat die huizen ook warm water nodig hebben. Het ligt echter wel voor de hand om voor die woningen te kiezen voor andere oplossingen. Ten tweede heeft de provincie maar beperkte invloed op de eisen voor nieuwbouwwoningen. De gedeputeerde heeft er echter alle vertrouwen in dat die aangescherpt zullen worden in het kader van het Nationaal Klimaatakkoord.

De heer KLUMPES begrijpt het dilemma. Hij zou het niet willen verbieden, maar hij zou het wel tot een minimum willen beperken, vooral omdat besparen altijd beter is dan verbruiken. Hij vraagt of de gedeputeerde dat idee steunt.

Gedeputeerde WEBER antwoordt dat in de energienota Watt Anders al is vastgelegd dat in de trias energetica besparen altijd vooropstaat en dat altijd gekeken moet worden naar wat de slimste systemen zijn (een warmtesysteem ligt misschien niet voor de hand voor nieuwbouw vanwege de hoge aanlegkosten). De gedeputeerde heeft eerder aangegeven dat het belangrijk is dat afnemers door de prijs gestimuleerd worden om te besparen. In het ontwerp-Klimaatakkoord is inderdaad afgesproken dat de CO₂-credits ten gunste moeten komen van de afnemer en niet van de leverancier. De gedeputeerde weet niet hoe het in het ETS-systeem geregeld is, maar hij vindt het wel belangrijk dat de partijen aan de industrietafel dit zijn overeengekomen.

De heer KLUMPES vraagt of de gedeputeerde dat op korte termijn wil uitzoeken. Hij is bang dat de aanleverende bedrijven op basis van het ETS-systeem alsnog een verdienmodel kunnen maken voor het leveren van warmte.

Gedeputeerde WEBER zegt toe te proberen om die informatie zo snel mogelijk boven tafel te krijgen. Met betrekking tot lokale initiatieven heeft hij al aangegeven dat er altijd een opt-out is. Als mensen ervoor kiezen om niet mee te doen, dan kunnen zij echter niet verwachten dat de overheid voor een alternatief zorgt.

De heer KLUMPES kent voorbeelden van opt-out-opties die 6000 euro kosten en dat kan volgens hem niet de bedoeling zijn.

Gedeputeerde WEBER antwoordt dat de tafel Gebouwde omgeving van het Nationaal Klimaatakkoord niet gekozen heeft voor een opt-out met de bedoeling dat er dan een onbetaalbare rekening gepresenteerd wordt. Hij deelt de wens van GroenLinks voor een inspanningsverplichting met betrekking tot de bronnen. Die inspanningsverplichting is overigens al vastgelegd in de investeringsstrategie voor het Warmteparticipatiefonds en in het Warmteplan dat in 2017 is vastgesteld. Dat is ook een van de redenen waarom Zuid-Holland ook heel actief is op het gebied van geothermie in de Aardwarmtealliantie. In de richting van de VVD zegt de gedeputeerde dat de prijs loskoppelen van het gas voor de hand ligt, maar dat het ooit in de wet als beschermingsmaatregel voor de gebruiker van warmte is vastgelegd. Dat voelt ondertussen niet meer zo. Met dat 'niet meer dan anders'-principe kan geen invloed uitgeoefend worden op de markt. De gedeputeerde hoopt dat een betere organisatie van de vraag leidt tot een aantrekkelijker aanbod dan nu meestal het geval is.

De VOORZITTER constateert dat er geen vragen meer zijn. Zij concludeert dat dit voorstel als bespreekstuk geagendeerd zal worden voor Provinciale Staten, omdat verschillende partijen overwegen moties of amendementen in te dienen. Zij heeft de volgende toezeggingen genoteerd:

- Gedeputeerde Baljeu heeft toegezegd de review dat gemaakt is door AKD over wat openbaar en geheim is, uiterlijk vrijdag aan de Staten te sturen. Het volledige rapport is geheim en kan opgehaald worden bij de griffie.
- Gedeputeerde Weber heeft toegezegd de commissie nader te informeren over hoe het geregeld is met de baten van de CO₂-besparing in combinatie met het ETS-systeem, maar de termijn waarop dat gebeurt, is onduidelijk.

Gedeputeerde WEBER zal zijn best doen, maar hij weet niet of hij de vraag wel helemaal kan beantwoorden, omdat de provincie geen inzicht heeft in de afspraken die gemaakt zijn tussen het Rijk en bedrijven.

De VOORZITTER stelt voor dat de gedeputeerde hoe dan ook reageert voor de Statenvergadering, met of zonder antwoord.

- Gedeputeerde Weber heeft toegezegd te kijken of er aanvullende indicatoren aan de Meterstand toegevoegd zouden moeten worden en daarover met de Staten in gesprek te gaan.

Gedeputeerde WEBER antwoordt dat hoe dan ook periodiek gekeken wordt naar de indicatoren. Hij stelt voor om het gesprek daarover te voeren aan de hand van de nieuwe Meterstand, de voortgangsrapportage over energie die komt bij de jaarrekening.

De VOORZITTER concludeert dat het in de eerstvolgende rapportage wordt meegenomen.

De heer KLUMPES voegt eraan toe dat de gedeputeerde eigenlijk toegezegd heeft om aanbieders en afnemers van warmte mee te nemen in De Meterstand.

De VOORZITTER denkt dat het de bedoeling is om te kijken welke indicator daarbij hoort om die vervolgens te vullen met gegevens. De laatste toezegging van gedeputeerde Weber weet de voorzitter niet precies meer.

Gedeputeerde WEBER heeft toegezegd het principe van de open access in de projectovereenkomst op te nemen.

De VOORZITTER noteert als laatste toezegging:

- Gedeputeerde WEBER heeft toegezegd het principe van de open access in de projectovereenkomst op te nemen.

6. Sluiting

De VOORZITTER deelt mee dat de commissie geheimhouding moet opleggen aan de door Gedeputeerde Staten overlegde presentatie over het Warmtedossier. Zij concludeert dat alleen de PVV daartegen bezwaar heeft. Provinciale Staten zullen deze geheimhouding tijdens de eerstvolgende Provinciale Staten moeten bekrachtigen. Zij sluit de vergadering om 17.10 uur. De volgende commissievergadering vindt plaats op woensdag 13 februari 2019, aanvang 13.00 uur.